

מאורות אל העבר

א תשרי |

ציון קברו של האברבנל בפדובה, איטליה, צילום: דב ליפשיץ, ויקיפדיה

מפת עולם

דון יצחק אברבנאל

“יגעתי בקוראי... אל המלך פעמים שלש... לאמר הושיעה המלך למה תעשה כה לעבדיך... וכמו פתן חרש יאטם אזנו”. כך מתאר דון יצחק אברבנאל, מגדולי המדינאים, הכלכלנים, מפרשי התורה וההוגים היהודיים בימי הביניים, את ניסיונו הנואש לשכנע את מלכי ספרד למנוע את גירוש היהודים בשנת 1492. אברבנאל נולד בפורטוגל בשנת 1437 לאחת המשפחות המיוחסות של יהודי ספרד. מגיל צעיר נודע כגדול בתורה ובחוכמות העולם. כיהן כשר האוצר הפורטוגלי, ובעקבות עלילה נאלץ להימלט לספרד, שם הפך לשר האוצר המקומי. לאחר גירוש ספרד עבר לנאפולי וכיהן גם שם כשר האוצר, אולם גזירות ורדיפות הביאו להמשך נדודיו עד שנפטר בכ"ט בתשרי הרס"ט (23.9.1508) באיטליה. במהלך נדודיו ובפעילותו, כתב את פירושו המונומנטלי לתנ"ך, וסדרה ארוכה של ספרי מחשבה ופילוסופיה יהודית. פעל רבות למען קהילות ישראל בכל מקום שיכול, וקרא לשיבת העם לארצו. היה (בעקבות ניסיונו המר) ממתנגדיו התקיפים של המשטר המלוכני, וראה בשיטה הדמוקרטית-רפובליקנית (כפי שהכיר אותה בערי צפון איטליה באחרית ימיו) את שיטת המשטר האידיאלית

